

adviesrapport

Activiteitenplan ecohydrologisch herstel Soesterveen

Ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming onderdeel soortbescherming

Opdrachtgever

Vereniging Natuurmonumenten

Status

Definitief

Colofon

Titel

Activiteitenplan ecohydrologisch herstel Soesterveen

Subtitel

Ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming onderdeel soortbescher-
ming

Projectcode	Datum	Status
17-397	23 mei 2018	Definitief

Auteur(s)

Jan Borst

Modellering & GIS

Jan Borst

Tweede lezer

Marco van der Sluis

Opdrachtgever

Vereniging Natuurmonumenten

©Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Borst, J. (2018). Activiteitenplan ecohydrologisch herstel Soesterveen. Ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming onderdeel soortbescherming. Rapport 17-397. Ecogroen bv Zwolle.

Inhoud

	Algemene intro	5
1.	Werkzaamheden en planning	6
1.1	Beschrijving plangebied	6
1.2	Werkwijze werkzaamheden	7
1.3	Planning werkzaamheden	7
2.	Verbodsbepalingen	8
2.1	Opzettelijk doden of vangen van beschermde dieren	8
2.2	De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk beschadigen of te vernielen	8
3.	Ecologische inventarisatie	9
3.1	Methode inventarisatie	9
3.2	Actualiteit inventarisatiegegevens	10
3.3	Locatie inventarisatie	10
4.	Resultaten	11
4.1	Levendbarende hagedis	11
4.2	Ringslang	11
5.	Effecten	13
5.1	Levendbarende hagedis	13
5.1.1	Effecten	13
5.1.2	Gunstige staat van instandhouding	13
5.2	Ringslang	13
5.2.1	Effecten	13
5.2.2	Gunstige staat van instandhouding	14
6.	Maatregelen ter beperking effecten	15
6.1	Maatregelen	15
6.1.1	Algemeen	15
6.1.2	Afgraven plagselwal	15
6.1.3	Kappen bomen hoge rug en verwijderen bos	16
6.1.4	Overige werkzaamheden	16
6.2	Effectiviteit maatregelen	16
6.3	Afhankelijkheid van derden	16
7.	Alternatieven en dwingende reden	17
7.1	Alternatieve locatie	17
7.2	Alternatieve inrichting	17
7.3	Alternatieve werkwijze	17
7.4	Alternatieve planning	17
7.5	Belangenafweging	17

Bijlagen

Bijlage 1 - Maatregelenkaart

Bijlage 2 - Resultaten quickscan natuurtoets

Bijlage 3 - Veldwaarnemingen

Algemene intro

Projectnaam : Ecohydrologisch herstel Soesterveen

Aanvrager: Vereniging Natuurmonumenten

In gebied Soesterveen zijn hoogveenrestanten aanwezig. Door onder andere de drainerende werking van de sloten op omliggende percelen treedt verdroging op met verruiging en verbossing tot gevolg. Door interne maatregelen zoals het verwijderen van bosopslag is een begin gemaakt met het herstel van het gebied (Bell & Hullenaar 2017). Door de droge omstandigheden verruigen de herstelde delen echter weer snel. De hoogveenrestanten groeien opnieuw dicht als niet regelmatig wordt ingegrepen. Om tot een meer structureel herstel te komen is het noodzakelijk de hydrologische situatie in het omliggende gebied aan te passen. De omliggende graslanden zijn reeds aangekocht door Natuurmonument en door ecohydrologisch adviesbureau Bell Hullenaar is een inrichtingsplan opgesteld. Doel van de project is om te komen tot een structureel ecohydrologisch herstel van het meest zuidelijke hoogveenrestant en uitbreiding van het areaal natte natuur op de naastgelegen noordelijke percelen.

Voor het plangebied zijn de volgende maatregelen voorzien:

- Verwijderen bos/opslag;
- Verwijderen van een deel van de plagselwal;
- Verwijderen duikers;
- Dempen, afdammen en verondiepen van de interne sloten;
- Ophogen van een zone langs de buitengrens;
- Natuurtechnisch afgraven van fosfaatrijke toplaag;
- Realisatie van compartimenten.

De voorgenomen plannen zijn getoetst aan de Wet natuurbescherming, onderdeel soortbescherming (zie bijlage 2). Voorliggend activiteitenplan gaat nader in op de soorten waarvoor ontheffing wordt aangevraagd:

- Levendbarende hagedis;
- Ringslang.

De inhoud van voorliggend activiteitenplan is gebaseerd op het document 'Toelichting aanvraagformulier Wet natuurbescherming' van provincie Utrecht. Dit document dient als toelichting bij het aanvraagformulier ontheffing Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming en ruimtelijk ingrepen.

1. Werkzaamheden en planning

1.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied - onderdeel van natuurgebied Soesterveen - ligt ten zuidwesten van Soest (zie figuur 1.1). Tot circa 1900 was in het Soesterveen een hoogveengebied aanwezig. Het grootste deel van het hoogveengebied is in het begin van de 20^e eeuw ontgonnen, maar twee kleine stukken hoogveen bleven gespaard. De overgebleven stukken zijn echter verdroogd door de drainerende werking van het omliggende slotenstelsel, waardoor de ecologische waarde van het gebied is gedaald (Bell & Hullenaar 2017).

Figuur 1.1. Ligging plangebied (rood omlijnd) met daarbinnen het zuidoostelijke hoogveenrestant (blauw omlijnd)

Het plangebied bestaat uit het meest zuidelijke hoogveenrestant en een aangrenzend, noordelijk gelegen graslandgebied met sloten. Langs de noordrand van het hoogveenrestant is een plagselwal aanwezig die in de jaren '80 en '90 is aangelegd met plaggen die afkomstig zijn uit het centrale, reeds herstelde deel van het hoogveenrestant. De plagselwal is de afgelopen jaren begroeid geraakt met dichte bosopslag van Berk en Wilg. In de winter van 2017/2018 is de westelijke helft van de plagselwal ontdaan van de bosopslag. Daarnaast is langs de randen van het hoogveenrestant bos

aanwezig. Het centrale deel van het hoogveenrestant is overwegend nat met verspreid gelegen veenputten. Het gebied wordt doorsneden door enkele droge ruggen, waar deels ook bomen op staan.

1.2 Werkwijze werkzaamheden

Natuurmonumenten is voornemens een aantal herstelmaatregelen uit te voeren om de ecohydrologische situatie in het gebied te herstellen. Door uitvoering van de plannen ontstaat perspectief voor verbetering van de hydrologische (en dus ecologische) situatie van het hoogveenrestant. De plannen bieden ook kansen voor uitbreiding van het areaal aan waardevolle natte natuur en onderlinge verbinding van beide hoogveenrestanten, waarmee het natuurgebied in zijn totaliteit robuuster zal worden (Bell & Hullenaar 2017).

De volgende herstelwerkzaamheden worden uitgevoerd (zie bijlage 1 voor de maatregelenkaart):

- Verwijderen bos/opslag;
- Verwijderen van het centrale deel van de plagselwal;
- Verwijderen duikers;
- Dempen, afdammen en verondiepen van de interne sloten;
- Ophogen van een zone langs de oostgrens van het gebied;
- Afgraven van fosfaatrijke toplaag van graslandpercelen;
- Realisatie van compartimenten.

Bij de plannen is rekening gehouden met Levendbarende hagedis en Ringslang. Zo blijven de belangrijkste overwinteringsgebieden (en voortplantingsgebieden) op de plagselwal behouden en wordt extra overwinterings- en leefgebied gecreëerd door het kappen van bos en verwijderen van bosopslag. Verder wordt leefgebied verbeterd door het aanbrengen van hopen met stammen/ dikke takken. Op deze wijze wordt het mogelijk om het ecohydrologisch herstel uit te voeren zonder afbreuk te doen aan de populaties van Levendbarende hagedis en Ringslang.

Na afronding van de werkzaamheden zal het gebied worden beheerd als rustend/herstellend hoogveen. Beheer bestaat voornamelijk uit het periodiek verwijderen van bosopslag.

1.3 Planning werkzaamheden

De werkzaamheden zijn gepland vanaf 1 september 2018 tot en met januari 2019. Afhankelijk van de lopende planologische procedures starten de werkzaamheden pas vanaf 1 september 2019. De uitvoeringsperiode bedraagt naar verwachting 3-5 maanden. De gekozen werkperiode valt grotendeels buiten de meest kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode van aanwezige dier- en plantensoorten.

Ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 1 september 2018 tot en met 31 januari 2020, waarbij alleen in de periode september tot en met januari werkzaamheden plaatsvinden.

2. Verbodsbepalingen

Een ontheffing is noodzakelijk, omdat de ingrepen (tijdelijke) schade kunnen toebrengen aan individuen / groeiplaatsen en leefgebied van:

- Levendbarende hagedis;
- Ringslang.

2.1 Opzettelijk doden of vangen van beschermde dieren

Wel van toepassing. Ondanks uiterste zorgvuldigheid is schade aan Levendbarende hagedis en Ringslang niet volledig uit te sluiten.

2.2 De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk beschadigen of te vernielen

Wel van toepassing. Gedurende de werkzaamheden zullen leefgebied/ verblijfplaatsen van Levendbarende hagedis en Ringslang beschadigd/vernietigd worden door graafwerkzaamheden en het verwijderen van bomen en bosopslag.

3. Ecologische inventarisatie

3.1 Methode inventarisatie

Het onderzoek is gestart met een literatuuronderzoek. Hiervoor zijn bestaande onderzoeken, NDFF, verspreidingsatlassen en informatie van medewerkers van Vereniging Natuurmonumenten geraadpleegd. Naar aanleiding van deze informatie is bepaald welke soorten gedurende het veldonderzoek extra aandacht krijgen.

Tijdens veldbezoeken op 10 april, 16 april en 8 mei 2018 is het plangebied door meerdere personen bezocht en is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Wet natuurbescherming en aan bedreigde (Rode Lijst) soorten (zie kader 1 voor overzicht van de veldbezoeken). Voor zover mogelijk zijn alle soortgroepen geïnventariseerd, waarbij de nadruk heeft gelegen op reptielen, amfibieën, vissen en broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen.

Tabel 3.1 Overzicht veldbezoeken

Datum	Uitvoering	Weersomstandigheden
10 april 2018	Jan Borst en Marco van der Sluis (ecologen Ecogroen)	Zonnig, droog, weinig wind en 16°C
16 april 2018	Tim van den Broek (ecoloog Natuurmonumenten)	Zonnig, droog, weinig wind en 15°C
8 mei 2018	Jan Borst en Marco van der Sluis (ecologen Ecogroen) Tim van den Broek (ecoloog Natuurmonumenten) Saskia Guldemon, Judith Barke, Jeanna Zoetewij (vergunningverleners Provincie Utrecht)	Zonnig, droog, weinig wind en 20°C

Tijdens het eerste veldbezoek zijn het hoogveenrestant en de sloten rond de graslanden vlakdekend geïnventariseerd op reptielen en amfibieën. Voor reptielen is dit veldbezoek op een optimaal moment gepland: na een periode van wat kouder en natter weer, een zonnige dag waarop veel activiteit van reptielen was te verwachten. De watergangen zijn intensief (om de 10-20 meter) bemonsterd om vast te stellen of beschermde vissen of amfibieën voorkomen. Voor alle eventueel te verwachten reptielen- en amfibieënsoorten is een biotoopbeoordeling uitgevoerd, waarbij geschikte leefgebieden in kaart zijn gebracht. Tijdens daaropvolgende veldbezoeken zijn daarnaast ook waarnemingen van reptielen en amfibieën verzameld. Zo zijn alle veenputten in het hoogveenrestant met een schepnet bemonsterd voor Poelkikker en Kamsalamander en is tevens gelet op roepende groene kikkers (Poelkikker).

Voor het hele plangebied - inclusief een zone van 50 meter rondom het plangebied - is nagegaan of jaarrond beschermde nesten, potentiële verblijfplaatsen en/of onmisbaar foerageergebied van broedvogels, vleermuizen en Das aanwezig zijn.

In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie geraadpleegde bronnen) en expert judgement is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten. De resultaten zijn verwerkt in een Quicksan natuurtoets (zie bijlage 2).

3.2 Actualiteit inventarisatiegegevens

De veldbezoeken zijn overdag uitgevoerd in april en mei 2018. Daarnaast zijn gegevens is de NDFF geraadpleegd op 27 maart 2018 geraadpleegd.

3.3 Locatie inventarisatie

Het onderzoekgebied betreft het gehele plangebied (zie figuur 1.1) inclusief een zone van circa 50 meter rondom het plangebied voor soorten als vleermuizen, Boommarter en jaarrond beschermde broedvogels. Bij de raadpleging van de NDFF zijn gegevens afkomstig uit een groter gebied (zone van circa 1 kilometer) rondom het plangebied meegenomen.

4. Resultaten

In bijlage 2 zijn de resultaten van de uitgevoerde quickscan natuurtoets opgenomen. In dit hoofdstuk wordt verder ingegaan op de soorten waarvoor ontheffing nodig is.

4.1 Levendbarende hagedis

- a. In en in de omgeving van het plangebied is het voorkomen van Levendbarende hagedis bekend (NDFF 2018). Tijdens de bezoeken op 10 en 16 april 2018 zijn 10 levendbarende hagedissen aangetroffen in het hoogveenrestant (zie bijlage 3). Levendbarende hagedissen zijn vooral aangetroffen op de hogere delen in het hoogveenrestant.

Hoger gelegen, zonbeschenen delen in het hoogveenrestant zijn jaarrond van belang als leefgebied, ook als voortplantings- en overwinteringsgebied. Het gaat bijvoorbeeld om de uiterste west- en oostzijde van de plagselwal en smalle, droge ruggen in het centrale deel van het hoogveenrestant. Overigens is het middendeel van de plagselwal met dichte bosopslag van berk en wilg marginaal geschikt als voortplantings- en overwinteringsgebied. Lage natte delen en meer beschaduwde bosranden zijn alleen van belang als foerageergebied.

- b. Op basis van de aangetroffen aantallen en terreingesteldheid wordt de populatiegrootte in het hoogveenrestant geschat op 80-120 exemplaren.
- c. De aanwezige populatie bevindt zich geïsoleerd in het hoogveenrestant. Wel is op circa 1.100 meter een andere kleine populatie Levendbarende hagedissen bekend op een klein heideveldje (NDFF 2018).

4.2 Ringslang

- a. In en in de omgeving van het plangebied is het voorkomen van Ringslang bekend (NDFF 2018). Tijdens de bezoeken op 10 april en 8 mei 2018 zijn in en in de directe omgeving van het plangebied ringslangen vastgesteld (zie bijlage 3). Het betreft waarnemingen langs een sloot in het weidegebied, op één van de hoge ruggen in het hoogveenrestant en een waarneming in de bosrand net buiten het plangebied.

Hoger gelegen, zonbeschenen delen zijn jaarrond van belang als leefgebied, ook als overwinteringsgebied. Het gaat bijvoorbeeld om de uiterste west- en oostzijde van de plagselwal en smalle, droge ruggen in het centrale deel van het hoogveenrestant. Overigens is het middendeel van de plagselwal met dichte bosopslag van berk en wilg marginaal geschikt als overwinteringsgebied. Lage natte delen, meer beschaduwde bosranden en sloten en graslanden in het weidegebied zijn alleen van belang als foerageergebied. Vanwege het ontbreken van geschikte broeihopen in het plangebied is voortplanting van Ringslang niet te verwachten.

Het hoogveenrestant en de sloten in het gebied vormen optimaal foerageergebied. De hoge delen langs het hoogveenrestant dienen als overwinteringshabitat.

- b. Op basis van de aangetroffen aantallen en de terreingesteldheid wordt de populatiegrootte in het plangebied geschat op 5-20 exemplaren.
- c. De aanwezige dieren maken onderdeel uit van een grote aaneengesloten populatie ringslangen in het gebied ten westen van Soest.

5. Effecten

5.1 Levendbarende hagedis

5.1.1 *Effecten*

De werkzaamheden in het hoogveenrestant blijven beperkt tot het verwijderen van bomen, bos en bosopslag en het afgraven van het middendeel van de plagselwal. Door de werkzaamheden op de plagselwal verdwijnt beperkt foerageer-, voortplantings- en overwinteringsgebied van Levendbarende hagedis. In totaal gaat circa 475m² optimaal leefgebied van Levendbarende hagedis op de plagselwal permanent verloren. Door kap van bomen en bos in combinatie met het aanbrengen van hopen met boomstammen en dikke takken vindt uitbreiding en kwaliteitsverbetering van leefgebied van Levendbarende hagedis plaats. Het gaat om circa 650m² op de droge rug in het centrale deel van het hoogveenrestant (waar bomen worden gekapt), circa 1.050m² langs de oostgrens (waar bosopslag wordt verwijderd) en circa 650 m² op de plagselwal die gespaard blijft. Dergelijke biotopen kunnen het daaropvolgende seizoen gelijk in gebruik genomen worden en vormen daardoor snel geschikt leefgebied voor Levendbarende hagedis.

Door het uitvoeren van ecologische begeleiding tijdens de uitvoering blijft schade op individuele levendbarende hagedissen tot een minimum beperkt.

5.1.2 *Gunstige staat van instandhouding*

De effecten op de populatie levendbarende hagedissen zijn lokaal en zeer tijdelijk en bovendien worden maatregelen genomen op schade op individuele dieren te voorkomen (zie H6). Na het uitvoeren van de herstelmaatregelen ontstaat een groter areaal aan geschikt leefgebied in het plangebied. Afbraak aan de gunstige staat van instandhouding van Levendbarende hagedis is dan ook niet aan de orde.

5.2 Ringslang

5.2.1 *Effecten*

De werkzaamheden in het hoogveenrestant blijven beperkt tot het verwijderen van bomen, bos en bosopslag en het afgraven van het middendeel van de plagselwal. Door de werkzaamheden op de plagselwal verdwijnt beperkt foerageer- en overwinteringsgebied van Ringslang. In totaal gaat circa 475m² optimaal leefgebied van Ringslang op de plagselwal permanent verloren. Door kap van bomen en bos in combinatie met het aanbrengen van hopen met boomstammen en dikke takken vindt uitbreiding en kwaliteitsverbetering van leefgebied van Ringslang plaats. Het gaat om circa 650m² op de droge rug in het centrale deel van het hoogveenrestant (waar bomen worden gekapt),

circa 1.050m² langs de oostgrens (waar bosopslag wordt verwijderd) en circa 650 m² op de plagselwal die gespaard blijft. Dergelijke biotopen kunnen het daaropvolgende seizoen gelijk in gebruik genomen worden en vormen daardoor snel geschikt leefgebied voor Ringslang. Daarnaast gaat foerageergebied verloren langs de te dempen/ verontdiepen sloten in het weidegebied. Verwacht wordt dat dit eveneens een tijdelijk effect heeft, aangezien binnen 3-5 jaar opnieuw en sterk verbeterd foerageergebied ontstaat na het begroeid raken van de compartimenten en de veendijken.

Door het uitvoeren van ecologische begeleiding tijdens de uitvoering blijft schade op individuele levendbarende hagedissen tot een minimum beperkt.

5.2.2 *Gunstige staat van instandhouding*

De effecten op de populatie ringslangen zijn lokaal en zeer tijdelijk en bovendien worden maatregelen genomen op schade op individuele dieren te voorkomen (zie H6). Na het uitvoeren van de herstelmaatregelen ontstaat een groter areaal aan geschikt leefgebied in het plangebied. Afbraak aan de gunstige staat van instandhouding van Ringslang is dan ook niet aan de orde.

6. Maatregelen ter beperking effecten

6.1 Maatregelen

6.1.1 Algemeen

1. De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van reptielen en broedvogels (verder: ecologisch toezichthouder).
1. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient het EWP met logboek en tevens een afschrift van de ontheffing Wet natuurbescherming op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
2. Afwijking van het protocol is alleen mogelijk na overleg met de ecologisch toezichthouder.
3. Overeenkomstig het bestek wordt gewerkt volgens de richtlijnen voor natuurtechnisch grondwerk (o.a. voorkomen van insporing dieper dan 5cm, gebruik rijplaten en het gebruik van vaste rij- en werkstroken). Rij- en werkstroken worden in overleg met de ecologisch toezichthouder bepaald.
4. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden aanvangen bekend is, het met de verleende ontheffing meegestuurde meldingsformulier volledig in te vullen en naar de Provincie Utrecht te zenden.
5. Voorafgaand aan de werkzaamheden worden te handhaven leefgebieden van Ringslang en Levendbarende hagedis op de plagselwal gemarkeerd door de ecologisch toezichthouder. Het is niet toegestaan om zich zonder uitdrukkelijke toestemming van de ecologisch toezichthouder te begeven in deze gemarkeerde kwetsbare gebieden.
6. Voorafgaand aan de werkzaamheden wordt door of in opdracht van de ecologisch toezichthouder een veldcontrole uitgevoerd in het gehele plangebied om na te gaan of en waar zich broedende vogels ophouden. Mochten broedende vogels aanwezig zijn dan worden de werkzaamheden ter plekke uitgesteld tot de jongen zijn uitgevlogen.
7. Bij het onverwacht aantreffen van strikt beschermde soorten waarvoor geen ontheffing is aangevraagd, worden de betreffende werkzaamheden direct gestaakt en wordt direct contact gezocht met de ecologisch toezichthouder (of uitvoerder). Vervolgens wordt in overleg bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de kaders van de Wet natuurbescherming kunnen worden uitgevoerd.

6.1.2 Afgraven plagselwal

8. Voorafgaand aan het afgraven van de plagselwal wordt het terrein in september ongeschikt gemaakt voor overwintering van reptielen (buiten de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode). Hierbij wordt alle bosopslag, stobben, ondergroei en snoeiafval verwijderd en afge-

voerd, zodat een kale bodem zonder dekking ontstaat. De werkzaamheden worden onder begeleiding van een ecologisch toezichthouder uitgevoerd. Eventueel aanwezige reptielen en andere dieren worden in veiligheid gebracht en naar een geschikte locatie verplaatst waar geen werkzaamheden plaatsvinden. Na het ongeschikt maken van het af te graven deel van de plagselwal kunnen de werkzaamheden zonder nadere voorwaarden worden uitgevoerd.

9. Op te handhaven delen van de plagselwal wordt per 25 meter een hoop met stammen/ dikke takken aangebracht ter verbetering van het leefgebied van Ringslang en Levendbarende hagedis.

6.1.3 Kappen bomen hoge rug en verwijderen bos

10. Het verwijderen de bomen op de hoge rug in het veenrestant en het verwijderen van bos aan de westrand van het hoogveenrestant vindt plaats in de overwinteringsperiode van reptielen (half oktober tot en met januari) op het moment dat ze diep ingegraven in de bodem aanwezig zijn. Daarnaast wordt schade aan de bodem voorkomen door uitvoering conform de richtlijnen van natuurtechnisch grondwerk (voorkomen insporing).
11. Op beide locaties wordt per 25 meter een hoop met stammen/ dikke takken aangebracht ter verbetering van het leefgebied van Ringslang en Levendbarende hagedis.

6.1.4 Overige werkzaamheden

12. Overige werkzaamheden vinden bij voorkeur plaats tijdens de overwinteringsperiode van Ringslang (half oktober- januari) als individuen elders overwinteren.

6.2 Effectiviteit maatregelen

Verwacht wordt dat de werkzaamheden effectief zijn. Tijdens het veldonderzoek is gebleken dat reptielen (en specifiek Levendbarende hagedis) geschikt gemaakte, hogere terreindelen snel weten te vinden. Zo zijn tijdens het veldbezoek op 10 april 2018 meerdere Levendbarende hagedissen aangetroffen op een hoop recent aangebracht takhout. Door het aanbrengen van hopen met boomstammen en dikke takken wordt verwacht dat leefgebied van Levendbarende hagedis en Ringslang op termijn in kwaliteit én kwantiteit toeneemt. Door de te nemen voorzorgsmaatregelen zorgen we dat de af te graven terreindelen met reptielen op de meest diervriendelijke manier ongeschikt worden gemaakt.

6.3 Afhankelijkheid van derden

Het project is niet afhankelijk van derden. Natuurmonumenten is eigenaar van het gehele gebied waar de werkzaamheden plaatsvinden. De werkzaamheden worden overigens wel door een externe aannemer uitgevoerd in nauw overleg met de ecologisch toezichthouder, maar deze aannemer zal zich moeten houden aan de (aanvullende) voorschriften die volgen uit de ontheffing en een nog op te stellen/aan te passen ecologisch werkprotocol.

7. Alternatieven en dwingende redenen

7.1 Alternatieve locatie

Het uitvoeren van het ecohydrologisch herstel is locatiegebonden en kan niet op een andere locatie worden uitgevoerd.

7.2 Alternatieve inrichting

Voor het behoud/herstel van het hoogveenrestant is het noodzakelijk de hydrologische situatie in het plangebied te herstellen. Bij het herstel zijn de belangrijkste leefgebieden van Levendbarende hagedis en Ringslang ingepast.

7.3 Alternatieve werkwijze

Met behulp van de voorgestelde voorzorgsmaatregelen worden beschermde soorten zo goed mogelijk ontzien. Het doden of verwonden van dieren wordt voorkomen of blijft tot een minimum beperkt. Er is geen werkwijze die zorgt voor (nog) minder schade.

7.4 Alternatieve planning

Het gekozen moment is het meest geschikt om de werkzaamheden uit te kunnen voeren, omdat deze periode valt buiten de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode van de aangetroffen diersoorten.

7.5 Belangenafweging

De ontheffing wordt aangevraagd op basis van Wet natuurbescherming artikel 3.10 lid 2a:

In het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied.

Op dit moment zorgt de drainerende werking van het omliggende gebied voor verdroging van het hoogveenrestant. Doel van de project is om te komen tot een structureel ecohydrologisch herstel van hoogveenrestant en uitbreiding van het areaal natte natuur.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Bell, J.S., & Hullenaar, J.W. van 't. (2017) Inrichtingsplan zuidoostelijke deel Soesterveen.

BIJ12 (2017a). Kennisdocument Levendbarende hagedis - Zootoca vivipara. Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12 (2017b). Kennisdocument Kamsalamander - Triturus cristatus. Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12 (2017c). Juridisch Kader behorende bij Kennisdocumenten Soortenbescherming Versie 1.0, juli 2017.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland. – Nederlandse fauna 9. nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European invertebrate survey – Nederland, Leiden.

Internet

Nationale Databank Flora en Fauna: NDFF (<https://ndff-ecogrid.nl/>). Voor het laatst geraadpleegd op 08-05-2018

Provincie Utrecht (Verordening vrijstellingen soorten Utrecht)

Ravon.nl (website met soortinformatie over reptielen, amfibieën en vissen)

rudnhn.nl/Wet_natuurbescherming/Soortenbescherming

Bijlagen

Bijlage 1

Maatregelenkaart

- Verwijderen betonnen plaat
 - ☒ Plaatsen landhek
 - ☼ Aanplant meidoorn
 - ✂ Verwijderen duiker en dam
 - Verwijderen snoeiafval
 - Verwijderen windsingel
 - - - Verondiepen sloot
 - Dempen sloot
 - Plaatsen amfibieengelijdingssysteem
 - - - Aanpassen profiel sloot
 - Aanbrengen duiker
 - Ophogen t.b.v. toekomstig gebruik als beheerpad
 - Verwijderen bos en opslag
 - Verwerken grond tot +2.35NAP
 - Storten 1000m3 vrijgekomen grond
- Ontgraven tot ..+NAP**
- +1.85
 - +1.90
 - +1.95
 - +2.00
 - +2.05
 - +2.10
 - +2.15
 - +2.20
 - +2.25
 - +2.30
 - +2.35
 - +2.45
 - +2.65
 - +2.90
- ✂ Bestaande duiker
 - Ontsluiting projectgebied over terrein derden
 - Toekomstig beheerpad
 - △ Dwarsprofielen
 - ✂ Bestaande stuw
 - A Compartiment nummer
 - ⊙ Bestaande peilbuis

Datum 01-05-2018	Schaal 1:1.200	Opdrachtgever Natuurmonumenten
Versie Definitief	Kaartondergrond BGT/PDOK	Getekend door J. Engelbertink
Kaartnummer 1-2	Formaat A2, liggend	Projectnummer 17397

Bijlage 2

Resultaten quickscan natuurtoets

Flora

Tijdens het veldbezoek zijn geen in de Wet natuurbescherming beschermde plantensoorten aangetroffen. Op basis van de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens (NDFF 2018) worden deze soorten ook niet verwacht. Wel zijn er uit het gebied waarnemingen van rode lijstsoorten als Draadzegge en Witte snavelbies bekend (NDFF 2018). De groeiplaatsen bevinden zich in het hoogveenrestant waar geen werkzaamheden worden uitgevoerd.

Zorgvuldig omgaan met de aanwezige flora volstaat, er is voor de aanwezige plantensoorten geen ontheffing nodig.

Vleermuizen

Het leefgebied van de in artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV) beschermde vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader B2.1). Hieronder worden deze onderdelen nader beschreven.

Kader B2.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen kunnen zich bevinden in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamverblijven/ zomerverblijven, baltslocaties/ paarverblijven en winterverblijven. Verstoring, beschadiging, vernietiging of het verwijderen van deze verblijfplaatsen is verboden.

Vliegroutes

Voor oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaatsen en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jarenlang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Foeragegebied

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foeragegebied voor vleermuizen. Foeragegebied van vleermuizen geniet binnen de Wet natuurbescherming echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Verblijfplaatsen

In de te kappen bomen zijn geen geschikte holtes aangetroffen die als verblijfplaats voor vleermuizen kunnen fungeren. In het plangebied ontbreekt bovendien bebouwing. **Het aanvragen van ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming ten aanzien van verblijfplaatsen van vleermuizen is niet aan de orde.**

Vliegroutes en foerageergebieden

Het plangebied wordt mogelijk gebruikt als vliegroute en/of foerageergebied door enkele vleermuissoorten als Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis en Laatvlieger (NDFF 2018). Als gevolg van de beoogde werkzaamheden wordt echter geen schade verwacht op belangrijke vliegroutes en essentiële foerageergebieden. De randen van het plangebied blijven geschikt als foerageergebied en vliegroute, ook na uitvoering van de plannen. **Het aanvragen van ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen is niet aan de orde.**

Grondgebonden zoogdieren

Bij grondgebonden zoogdieren wordt onderscheid gemaakt in drie categorieën met een verschillend beschermingsregime.

Soorten van Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn

Vaste verblijfplaatsen van grondgebonden zoogdieren die zijn opgenomen op Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn worden op basis van het veldbezoek, terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2018) uitgesloten. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

Nationaal beschermde soorten (zonder provinciale vrijstelling)

Das

In de nabijheid van het plangebied is aanwezigheid van Das bekend (NDFF 2018). Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied sporen van Das aangetroffen. Binnen een afstand van 50 meter van het plangebied zijn echter geen dassenburchten bekend/ aangetroffen. De meest dichtbijgelegen Dassenburcht ligt op ruim 1 kilometer afstand van het plangebied in één van de bossen ten westen van het plangebied (mondelinge mededeling T. van den Broek, ecooloog Natuurmonumenten en schriftelijke mededeling H. Vink, Stichting Dassenwerkgroep Utrecht en het Gooi). Door de voorgenomen plannen zal geen sprake zijn van verstoring of verwijdering van een eventuele dassenburcht.

Verwacht wordt dat een deel van de aanwezige graslanden beperkt in gebruik zijn als foerageergebied van Das. Door het afgraven van het grasland zal een deel van het plangebied minder geschikt zijn als foerageergebied voor Das. In de omgeving van het plangebied zijn echter ruim voldoende alternatieve en voor Das eenvoudig te bereiken foerageergebieden aanwezig die bovendien op korte afstand liggen van de bekende burchten. Daardoor zal het verlies van foerageergebied niet leiden tot het verlaten van burcht door aanwezige dassen. **Voor Das is aanvragen van ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming niet aan de orde.**

Overige nationaal beschermde zoogdierensoorten (zonder provinciale vrijstelling)

Vaste verblijfplaatsen van overige nationaal beschermde zoogdieren zonder provinciale vrijstelling worden op basis van het veldbezoek, terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens (NDFF 2017) uitgesloten. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

Nationaal beschermde soorten (met provinciale vrijstelling)

Binnen de invloedssfeer van de plannen zijn vaste verblijfplaatsen van grondgebonden zoogdiersoorten met een provinciale vrijstelling aangetroffen en/of te verwachten. Dit zijn onder andere Vos, Haas, Gewone bosmuis, Veldmuis, Mol en Huisspitsmuis. Bij de geplande ingrepen kunnen enkele exemplaren van deze grondgebonden zoogdieren geschaad worden. In voorliggende situatie geldt in de provincie Utrecht automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

Broedvogels

Bij broedvogels wordt onderscheid gemaakt in twee categorieën met een verschillend beschermingsregiem.

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten**Buizerd**

Binnen de grenzen van het plangebied is een Buizerdnest aangetroffen (zie bijlage 3). De horstboom zelf en in een straal van circa 30 meter hierom heen zal niet worden gekapt/gewerkt. De werkzaamheden worden buiten het broedseizoen uitgevoerd. Na uitvoeren van de inrichtingsmaatregelen zal er voldoende bos rondom de horstboom overblijven en blijft de horstboom geschikt als nestplaats. Ook blijft in de directe omgeving van het nest ruim voldoende geschikt foerageergebied aanwezig. **Voor Buizerd is aanvragen van ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming niet aan de orde.**

Overig jaarrond beschermde nesten

Op basis van het uitgevoerde veldbezoek, de terreinkenmerken en habitatseisen worden overige jaarrond beschermde nesten van broedvogels (zie kader B2.2) in of in de directe nabijheid van het plangebied (zone 50 meter) niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming voor overige jaarrond beschermde nesten is niet aan de orde.

Kader B2.2 Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Overige broedvogels

Door de aanwezigheid van grasland, vochtige heide en bosschages in het plangebied is broedbiotoop aanwezig voor algemene vogelsoorten zoals Roodborst, Fitis, Merel, Vink, Winterkoning, Tjiftjaf, Fitis, Roodborsttapuit, Grasmus, Boompieper, Houtduif en Ekster.

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soorten, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen of verstoren. Voor werkzaamheden met schadelijke effecten op broedvogels wordt veelal geen ontheffing verleend, omdat het uitvoeren van de werkzaamheden buiten het broedseizoen over het algemeen een goed alternatief vormt. In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, omdat deze per soort en vaak per jaar kan verschillen. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en eind juli worden aangehouden als broedseizoen.

Wanneer er binnen het broedseizoen wordt gewerkt, is van belang om voorafgaand aan het broedseizoen maatregelen te nemen om vestiging van broedvogels te voorkomen, bijvoorbeeld middels het plaatsen van stokken met linten. Tijdens het broedseizoen is ook van belang dat periodiek wordt gecontroleerd of zich onverwacht

toch broedvogels hebben gevestigd in het werkgebied. Wanneer broedende vogels aanwezig zijn, moeten de werkzaamheden worden uitgesteld tot de jongen zijn uitgevlogen of moet voldoende afstand gehouden worden (soortafhankelijk).

Amfibieën

Kamsalamander

In oppervlaktewater ten westen van het plangebied (circa 200 meter) zijn waarnemingen van Kamsalamander bekend (NDFF 2018). Kamsalamander plant zich voort in vrij grote, geïsoleerde, stilstaande, half beschaduwde, iets voedselrijke wateren met een goed ontwikkelde water- en oevervegetatie. Voortplantingswateren zijn vaak (veedrink)poelen, kasteelvijvers, verlande grachten, gebufferde vennen, heldere sloten en dergelijke (BIJ12 2017b). De aangetroffen greppels, sloten en vennen binnen het plangebied voldoen niet aan deze voorwaarden. De veenputjes in het gebied zijn te zuur voor de soort en in de aanwezige sloten komt vis voor. Voortplanting van Kamsalamander wordt niet verwacht in het plangebied.

Landhabitat voor Kamsalamander bevindt zich veelal op minder dan 100 meter van de oever van het voortplantingswater (BIJ12b 2017). Locaties binnen het plangebied die voldoen aan de eisen die de soort stelt aan landhabitat liggen op ruim 200 meter afstand van het bekende voortplantingswater. Bovendien ligt er voldoende gunstiger landhabitat voor Kamsalamander tussen de voortplantingswateren en het plangebied. Functioneel leefgebied van Kamsalamander wordt niet verwacht binnen het plangebied. **Voor Kamsalamander is aanvragen van ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming niet aan de orde.**

Poelkikker

Ten westen van het plangebied is op ruim 1 kilometer afstand van het plangebied één waarneming bekend van een roepende adulte Poelkikker in 2010 (NDFF 2018). Tijdens de veldbezoeken op 10 april en 8 mei zijn alle wateren in het plangebied intensief (om de 10-20 meter) bevist met een schepnet om na te gaan of Poelkikker aanwezig is in het gebied daarnaast is er gelet op roepende koren. Tijdens beide veldbezoeken is de soort niet aangetroffen in het gebied, wel zijn er meerdere Bastardkikkers aangetroffen. Op basis van de veldbezoeken en de afstand van de dichtstbijzijnde populatie van Poelkikker tot het plangebied wordt de soort niet verwacht in het plangebied. **Voor Poelkikker is aanvragen van ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming niet aan de orde.**

Overige amfibieën

Op basis van het veldbezoek, terreinkenmerken, habitatseisen en bekende verspreidingsgegevens (NDFF 2018) worden geen overige strikt beschermde amfibieën als Heikikker (Habitatrichtlijn Bijlage IV Wet natuurbescherming) verwacht in het plangebied. Wel zijn algemene amfibieënsoorten aangetroffen (Bastardkikker, Kleine watersalamander en Gewone pad) waarvoor een vrijstelling geldt binnen de Wet natuurbescherming. Van Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander is voortplanting in wateren in het plangebied vastgesteld. Verwacht wordt dat de wateren zelf en het omliggende gebied bestaande uit ruigte en bos als foerageer- en overwinteringsgebied wordt gebruikt.

Bij de werkzaamheden kunnen enkele exemplaren van vrijgestelde beschermde amfibieën geschaad worden. In voorliggende situatie geldt automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze amfibieën niet aan de orde is.

Reptielen

Levendbarende hagedis

Op de hoge delen in het hoogveenrestant en op de recent van opslag ontdane plekken op de plagselwal zijn meerdere Levendbarende hagedissen aangetroffen (zie bijlage 3). De hoge delen in het hoogveenrestant en de plekken op de plagselwal waar recent de opslag is afgezaagd en op rillen is gelegd is optimaal leefgebied voor Levendbarende hagedis. Het overige deel van de plagselwal rondom het hoogveenrestant is vanwege de bomen/begroeiing marginaal leefgebied.

Door de geplande werkzaamheden gaat leefgebied van Levendbarende hagedis verloren. **Het aanvragen van ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is aan de orde voor schade aan het leefgebied van Levendbarende hagedis.**

Ringslang

Tijdens het veldbezoek zijn op meerdere locaties binnen het plangebied Ringslangen aangetroffen (zie bijlage 3). De sloten en veenputten in het gebied vormen geschikt foerageergebied voor de soort. De hoge delen worden gebruikt als overwinteringshabitat. Bij de kapwerkzaamheden en gaat een gedeelte van het overwinteringshabitat verloren. Het verlies van het foerageergebied is van tijdelijke aard aangezien het gebied na de inrichting zich weer zal ontwikkelen als geschikt foerageergebied voor ringslang.

Door de geplande werkzaamheden gaat foerageer- en overwinteringsgebied van Ringslang verloren. **Het aanvragen van ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is aan de orde voor schade aan het leefgebied van Ringslang.**

Hazelworm

In het bosgebied Op Hees dat op de zandbodem ten westen van het plangebied ligt, zijn waarnemingen bekend van Hazelworm (NDFF 2018). Binnen het plangebied, dat op een veenbodem gelegen is, is de soort niet bekend. Hazelworm is een typische soort van zandgronden en wordt zelden aangetroffen op veenbodems (Creemers et al., 2009). Op basis van de veldbezoeken, terreinkenmerken en habitatseisen wordt de soort niet verwacht in het plangebied. **Voor Hazelworm is aanvragen van ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming niet aan de orde.**

Vissen en ongewervelden

Op basis van de terreinkenmerken, het veldbezoek, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens (NDFF 2018) worden binnen de invloedssfeer van de plannen geen voortplanting of vaste verblijfplaatsen verwacht van beschermde vissen of ongewervelden uit de Wet natuurbescherming. Vervolgstappen ten aanzien van vissen en ongewervelden is niet aan de orde.

Bijlage 3

Veldwaarnemingen

Project
Ecohydrologisch herstel Soesterveen
Onderwerp
Waarnemingen beschermde soorten veldbezoek

Legenda

- Levendbarende hagedis
- Ringslang
- Buizerdnest
- Plangebied
- Hoogveenrestant

Datum
17-04-2018
Versie
1
Kaartnummer
1

Schaal
1:2.500
Kaartondergrond
BGT/PDOK
Formaat
A3, liggend

Opdrachtgever
Natuurmonumenten
Getekend door
Jan Borst
Projectnummer
17-397

Emmastraat 16
8011 AG ZWOLLE
T 038-4236464
I www.ecogroen.nl

**eco
groen**
advies & ingenieursbureau